

MINISTARSTVO ZNANOSTI
I OBRAZOVANJA
REPUBLIKE HRVATSKE

Agencija za odgoj i obrazovanje

Hrvatsko biološko društvo
Societas biologorum croatica

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE

2021.

1. skupina
(7. razred OŠ)

Zaporka natjecatelja			
SUDIONIK NATJECANJA U: (zaokruži)	ZNANJU	ISTRAŽIVAČKOM PROJEKTU	
USPJEH NA NATJECANJU	Ukupan mogući broj bodova	Broj postignutih bodova	Postotak riješenosti
	50		
Potpisi članova povjerenstva			
1.			
2.			
3.			
Mjesto			Datum

Napomena:

Za rješavanje pisane zadaće imate na raspolaganju **90 minuta**.

Odgovori se upisuju isključivo na Listu za odgovore. Moraju biti napisani isključivo **plavom kemijskom olovkom**. Oni napisani grafitnom ili kemijskom olovkom koja se može brisati, neće se uzimati u obzir pri bodovanju, kao niti odgovori koji nisu čitko i jasno napisani.

Odgovori na Listi **ne smiju** se prepravljati ili brisati korektorom. **Ispravljeni odgovori neće biti vrednovani.**

Za vrijeme pisanja zadaće nije dopuštena uporaba mobitela, niti napuštanje prostorije u kojoj se provodi natjecanje.

Pri rješavanju zadataka možete upotrebljavati prazne prostore u pisanoj zadaći, ali se te bilješke niti rješenja **neće bodovati**. Bodovat će se **isključivo rješenja upisana na Listi za odgovore.**

Ukupni broj bodova za pojedini zadatak naznačen je u polju uz svaki zadatak.

Ova stranica pisane zadaće pričvršćuje se uz Listu za odgovore.

I. SKUPINA ZADATAKA

Na Listi za odgovore upiši na odgovarajuće mjesto slovo JEDNOG točnog odgovora. Ako je upisano više odgovora, zadatak NE donosi bodove.

1.	<p>Prosječna vrijednost energije koja se ugrađuje u tijelo organizma u hranidbenom lancu je jedna desetina. Članovi hranidbenog lanca su pšenica → krava → čovjek. Ako je u pšenici pohranjeno 700 kJ energije, koliko energije će se moći ugraditi u čovjeka?</p> <p>a) 0,007 kJ b) 0,07 kJ c) 0,7 kJ d) 7 kJ e) 70 kJ</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">1. pitanje</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 2px;">1,5</td> </tr> </table>	1. pitanje	1,5
1. pitanje				
1,5				
2.	<p>Što će od navedenog najmanje utjecati na smanjenje biološke raznolikosti?</p> <p>a) invazivne vrste b) gubitak staništa c) prirodna medicina d) usitnjavanje staništa e) izlov i prikupljanje biljaka</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">2. pitanje</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> </table>	2. pitanje	1
2. pitanje				
1				
3.	<p>Tijekom mikroskopiranja, Ana je zaključila da promatra prokariotsku stanicu. Zašto je došla do tog zaključka?</p> <p>a) U stanici je uočila ribosome. b) U stanici je uočila kloroplaste. c) U stanici nije uočila mitohondrije. d) Na površini stanice je uočila staničnu membranu. e) Uočila je da je unutrašnjost stanice ispunjena citoplazmom.</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">3. pitanje</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> </table>	3. pitanje	1
3. pitanje				
1				
4.	<p>Koji organizam tvari tijelom prenosi putem provodnih žila?</p> <p>a) paprat b) euglena c) mahovina d) šampinjon e) morska salata</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">4. pitanje</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> </table>	4. pitanje	1
4. pitanje				
1				
5.	<p>Što NIJE zadaća jetre čovjeka?</p> <p>a) raspršivanje ulja u kapljice b) razgradnja bjelančevina c) punjenje žučnog mjehura d) pomoć u razgradnji masti e) uklanjanje štetnih tvari iz organizma</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">5. pitanje</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> </table>	5. pitanje	1
5. pitanje				
1				

6.	U kojem se od navedenih organizama odvija prikazani proces? Glukoza → alkohol + ugljikov dioksid	6. pitanje
	a) hidra b) kvasac c) trakavica d) papučica e) morska salata	1

7.	Što NIJE zadaća sustava koji prenosi tvari u ljudskom organizmu?	7. pitanje
	a) prijenos kisika do stanica b) kontrola pH vrijednosti krvi c) regulacija tjelesne temperature d) uklanjanje ugljikova dioksida iz organizma e) osiguranje većeg volumena za izmjenu plinova	1

II. SKUPINA ZADATAKA

Na Listi za odgovore upiši slova DVA točna odgovora. Djelomično točno riješen zadatak također donosi bodove. Ako je upisano više od dva odgovora, zadatak NE donosi bodove.

8.	Slani inćuni su delikatesa u nekim svjetskim kuhinjama. Sol na inćunima sprječava razvoj bakterija i tako ih konzervira. Što se događa s inćunima kada ih posolimo?	8. pitanje
	a) Stanicama inćuna povećava se obujam. b) Stanice inćuna gube vodu procesom osmoze. c) U stanicama inćuna povećava se pH vrijednost. d) Dolazi do smanjenja obujma tijela inćuna zbog smežuravanja stanica. e) Sol razgrađuje staničnu stijenku bakterija koje se nalaze na inćunima.	3

9.	U prosječne odrasle osobe volumen krvi iznosi oko pet litara. Volumen lijeve i desne klijetke iznosi oko 100 mililitara, no količina ispražnjena tijekom svakog otkucaja srca iznosi samo 70% volumena klijetki. Ako srce čovjeka kuca ritmom 70 otkucaja u minuti, što je od navedenoga točno?	9. pitanje
	a) Ukupni volumen krvi u tijelu cirkulira dva puta kroz obje strane srca svake minute. b) Ukupni volumen krvi u tijelu će tijekom jedne minute jednom proći kroz obje strane srca. c) Otprilike 70 % ukupnog volumena krvi u tijelu cirkulira kroz obje strane srca svake minute. d) Polovina ukupnog volumena krvi u tijelu će tijekom jedne minute proći kroz jednu stranu srca. e) Kada bi broj otkucaja u minuti bio manji, klijetke bi pri svakom otkucaju primale veći volumen krvi.	3

10.	Dora za natjecanje iz biologije uspoređuje nadmetanje dvije vrste kukaca za hranom. Vrste A i B jedu istu vrstu hrane i trenutno su postavljene u tri terarija. Pomozi Dori u osmišljavanju četvrtog terarija kako bi njime testirala učinak jedinki drugih vrsta na jedinke vrste A.				10. pitanje
					3
	terarij	broj jedinki vrste A	broj jedinki vrste B	dnevna količina hrane (g)	
	1	10	10	2	
	2	5	15	2	
	3	15	5	2	
	a) U četvrti terarij treba smjestiti 10 jedinki vrste B i osigurati im 0,5 g hrane dnevno. b) U četvrti terarij treba smjestiti 20 jedinki vrste A i osigurati im 2 g hrane dnevno. c) U četvrti terarij treba smjestiti 10 jedinki vrste B i osigurati im 1 g hrane dnevno. d) U četvrti terarij treba smjestiti 5 jedinki vrste A i 5 jedinki vrste B te im osigurati 2 g hrane dnevno. e) U četvrti terarij treba smjestiti 10 jedinki vrste B i 10 jedinki vrste C te im osigurati 2 g hrane dnevno.				

11.	Što se događa kada se dijafragma čovjeka stegne?	11. pitanje
	a) Prsni koš se širi. b) Zrak izlazi iz pluća. c) Volumen pluća se smanji. d) Tlak u plućima se smanjuje. e) Organi trbušne šupljine se pomaknu prema gore.	2

III. SKUPINA ZADATAKA

Odredi točnost tvrdnji. Ako je tvrdnja točna, upiši redoslijedno na odgovarajuće mjesto u Listi za odgovore slovo T, a ako nije točna slovo N. Ako je uz istu tvrdnju upisano i slovo T i slovo N, zadatak NE donosi bodove. Djelomično točno riješen zadatak također donosi bodove.

12.	Na crtežu je prikazana građa srčanožilnog sustava različitih skupina kralježnjaka. Prouči crtež i odredi točnost navedenih tvrdnji.	12. pitanje
	<p style="text-align: center;">A B C</p>	3
Izvor: https://edutorij.e-skole.hr		

	a) Na crtežu B krv teče tako da iz dišnih organa odlazi direktno u tjelesna tkiva.	T	N
	b) Na svim prikazanim crtežima krv bogata kisikom iz klijetke srca odlazi u tkiva.	T	N
	c) Najbolju opskrbu tkiva kisikom će omogućiti srčanožilni sustav prikazan na crtežu A.	T	N
	d) Na svim prikazanim crtežima krv koja je obogaćena ugljikovim dioksidom prenosi se venama.	T	N
	e) Crteži B i C prikazuju srčanožilne sustave u kojima može doći do miješanja arterijske i venske krvi u srcu.	T	N

13.	Cistična fibroza je nasljedna bolest koja utječe na rad brojnih organa. Jedan od njih je i gušterača. Koje su moguće posljedice njenog nepravilnog rada?	13. pitanje	
		3	
	a) Nepotpuna probava hrane.	T	N
	b) Manjak mineralnih tvari poput željeza.	T	N
	c) Nedostatak vitamina topljivih u mastima.	T	N
	d) Izlučivanje stolice s povećanim udjelom škroba.	T	N
	e) Dehidracija radi smanjenog vraćanja vode u organizam.	T	N

14.	Proces fotosinteze je iznimno važan za život na Zemlji. Graf prikazuje neke od čimbenika koji će utjecati na brzinu/stopu fotosinteze. Prouči graf i odredi točnost tvrdnji.	14. pitanje		
		3		
	*CO ₂ je kemijski simbol za ugljikov dioksid			
	a) Stopa fotosinteze će biti veća pri nižim temperaturama zraka.	T	N	
	b) Biljke će brže rasti u uvjetima s povećanim udjelom ugljikovog dioksida.	T	N	
c) Prema vrijednostima prikazanim u grafu, jakost svjetlosti je ograničavajući čimbenik ako je manja od 6.	T	N		
d) Spoznaje navedene u grafu korisne su za uzgoj u zatvorenim sustavima poput staklenika, no mogu biti iznimno štetne ako bi se ostvarile u biosferi.	T	N		
e) Usporedbom stope rasta pri istim vrijednostima ugljikovog dioksida možemo zaključiti da porast temperature od 10°C može dovesti do dvostručenja stope fotosinteze.	T	N		

15.	Na dodatnoj nastavi iz biologije učenici su proveli istraživanje s kvascem. Željeli su istražiti koja će vrsta šećera biti najbolja za rast i razvoj kvasca. U epruvete su ulili po 2 mL 5 %-tne otopine šećera i 2 mL otopine kvasca. Epruvete su zatim postavili na toplo mjesto (35°C), a količinu ugljikovog dioksida izmjerili su odgovarajućim senzorom. Prouči tablicu i odredi točnost tvrdnji.		15. pitanje										
			3										
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>uzorak</th> <th>intenzitet disanja (ppm/min)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>šećer A</td> <td>817,25</td> </tr> <tr> <td>šećer B</td> <td>550,12</td> </tr> <tr> <td>šećer C</td> <td>82,76</td> </tr> <tr> <td>kontrola (voda)</td> <td>60,50</td> </tr> </tbody> </table>	uzorak	intenzitet disanja (ppm/min)	šećer A	817,25	šećer B	550,12	šećer C	82,76	kontrola (voda)	60,50	
	uzorak	intenzitet disanja (ppm/min)											
	šećer A	817,25											
	šećer B	550,12											
	šećer C	82,76											
kontrola (voda)	60,50												
a) Uzorak sa šećerom C se najmanje zapjenio od svih ostalih uzoraka.	T	N											
b) U anaerobnim uvjetima najveća količina alkohola će nastati u uzorku A.	T	N											
c) Pri izradi peciva najbolje je koristiti šećer A jer će on najbrže dovesti do dizanja tijesta.	T	N											
d) Kvasac će prilikom razgradnje šećera C osloboditi više energije nego prilikom razgradnje šećera B.	T	N											
e) Šećer B je utrošio srednju vrijednost ugljikova dioksida na proces vrenja.	T	N											

IV. SKUPINA ZADATAKA

Navedene pojmove i događaje poredaj točnim redoslijedom, tako da na Listi za odgovore uz zadatak upišeš niz odgovarajućih brojeva počevši s 1.

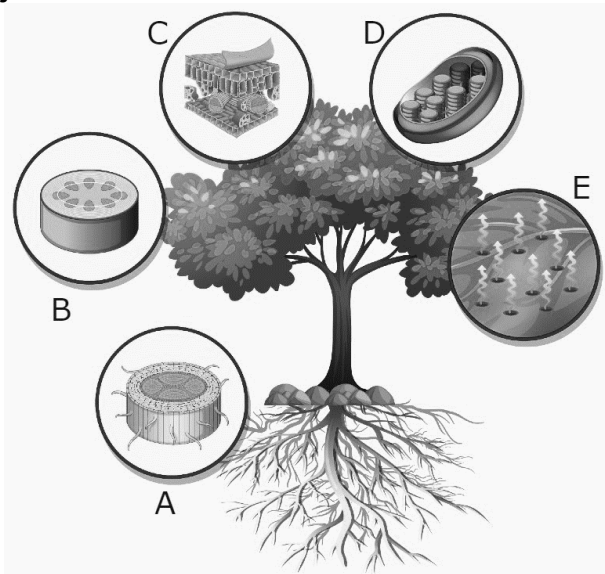
16.	Poredaj navedene organizme po složenosti sustava za prijenos tvari tako da brojem 1 označiš onaj koji ima najsloženiji, a brojem 5 onaj koji ima najjednostavniji prijenos.	16. pitanje
	<ul style="list-style-type: none"> _____ gujavica _____ jegulja _____ komarac _____ ježinac _____ sljepić 	2

17.	Poredaj navedene organizme po složenosti disanja tako da brojem 1 označiš onaj koji ima najsloženiju izmjenu plinova, a brojem 5 onaj koji ima najjednostavniju izmjenu plinova.	17. pitanje
	<ul style="list-style-type: none"> _____ dobri dupin _____ meduza _____ euglena _____ morski pas modrulj _____ pčela 	2

V. SKUPINA ZADATAKA

U sljedećim zadacima pažljivo pročitaj uvodni tekst, promotri priložene slike, sheme ili grafičke prikaze te odgovore na postavljena pitanja upiši na Listu za odgovore.

18.	<p>Pri istraživanju ekoloških sustava, znanstvenici stanište dijele na kvadrante koje proučavaju. Na crtežu je prikazano jedno takvo stanište. Pomoću crteža odgovori na pitanja u nastavku.</p>	<div style="display: flex; align-items: center; gap: 10px;"> <div style="width: 15px; height: 15px; background-color: gray; border: 1px solid black;"></div> vrsta 1 <div style="width: 15px; height: 15px; border: 1px solid black; border-radius: 50%;"></div> vrsta 2 <div style="width: 15px; height: 15px; border: 1px solid black; clip-path: polygon(50% 0%, 61% 35%, 98% 35%, 68% 57%, 79% 91%, 50% 70%, 21% 91%, 32% 57%, 2% 35%, 39% 35%);"></div> vrsta 3 <div style="width: 15px; height: 15px; border: 1px solid black; clip-path: polygon(50% 0%, 61% 35%, 98% 35%, 68% 57%, 79% 91%, 50% 70%, 21% 91%, 32% 57%, 2% 35%, 39% 35%);"></div> vrsta 4 </div>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="padding: 2px;">18. pitanje</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">3,5</td></tr> </table>	18. pitanje	3,5
	18. pitanje				
3,5					
<p>I.) Koja od prikazanih vrsta na raspolaganju ima najveću količinu energije? a) vrsta 1 b) vrsta 2 c) vrsta 3 d) vrsta 4</p> <p>II.) Navedenim oznakama vrsta pridruži njihovu ulogu u hranidbenom lancu (uz pretpostavku kako je riječ o zdravom, održivom staništu i da razlagači nisu dio prikaza).</p>					

19.	<p>Pomoću crteža riješi zadatke u nastavku.</p>		<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="padding: 2px;">19. pitanje</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">5,5</td></tr> </table>	19. pitanje	5,5
	19. pitanje				
5,5					
<p>I.) Navedi kojim procesom voda ulazi, a kojim izlazi iz biljke te nazive upari sa slikovnim prikazima označenim slovima.</p>					

II.) Koja su dva pokretačka čimbenika nužna za kretanje vode u provodnim žilama stabljike? Jedan odgovor je točan.

- a) temperatura i osmoza
- b) tlak vode i usisne sile transpiracije
- c) količina otopljenih šećera i jakost svjetlosti
- d) privlačne sile između čestica vode i biljni sok
- e) količina otopljenih mineralnih tvari i usisne sile stabljike

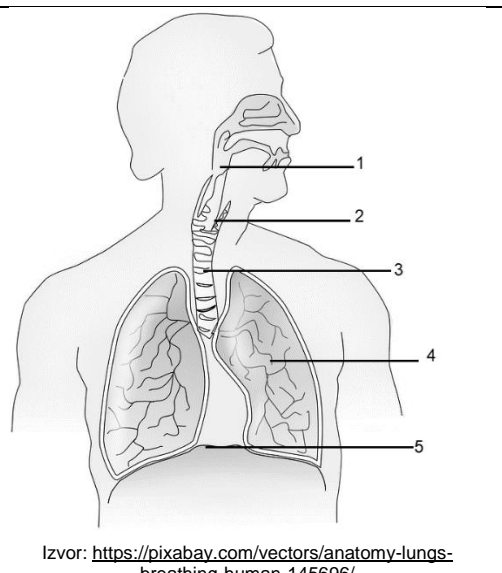
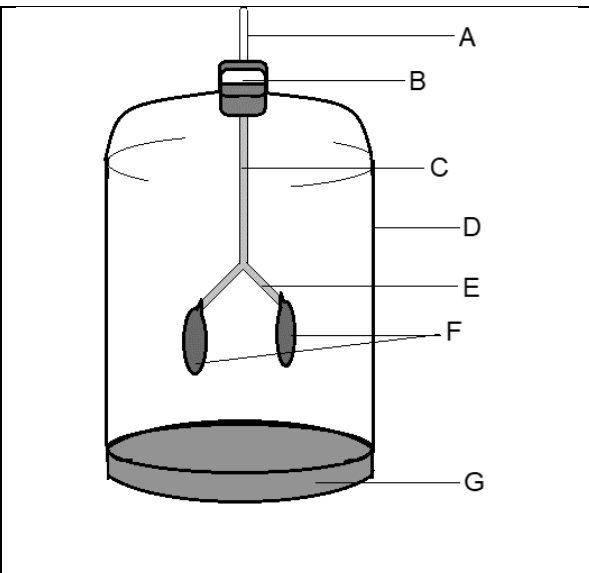
III.) Maja je željela detaljnije istražiti kretanje tvari u listu te je za potrebe istraživanja pripremila dvije istovrsne biljke lončanice. Kod biljke A je vazelinskim gelom premazala gornju pokožicu lista, dok je kod biljke B premazala donju pokožicu lista. Što se dogodilo s Majinim biljkama? Dva su odgovora točna.

- a) Samo biljka A će preživjeti jer vazelin neće ometati ulazak kisika i ugljikova dioksida u stanice lista.
- b) Kod biljke B je vazelin potaknuo dodatno izlučivanje vodene pare na listovima te je biljka morala biti dodatno zalijevana.
- c) Kod biljke A je vazelin na gornjoj pokožici dodatno privlačio Sunce te je osigurao veću stopu fotosinteze i brži rast listova i biljke.
- d) Kod biljke B doći će do smanjenja stope transpiracije te će kapilarnost gotovo u potpunosti usporiti transport vode i mineralnih tvari.
- e) Obje biljke su preživjele Majino istraživanje jer su i dalje dobivale dovoljno Sunca iz okoline i vode iz tla te su bez poteškoće obavljale proces fotosinteze.

Pomoću crteža riješi zadatke u nastavku.

20. pitanje
6,5

20.

Izvor: <https://pixabay.com/vectors/anatomy-lungs-breathing-human-145696/>

I.) Brojkama kojima su označeni organi dišnoga sustava pridruži odgovarajuće oznake dijelova koji ih predstavljaju na modelu.

II.) Navedi oznake s modela koje nisi upario/uparila te napiši kojim organima dišnoga sustava one odgovaraju.

III.) Što će se dogoditi ako dio označen slovom G poguramo prema gore? Jedan odgovor je točan.

- a) Zrak ulazi u prostore C i E.
- b) Stijenke balona F će se rastegnuti.
- c) Smanjit će se volumen prostora D.
- d) Zrak će ulaziti kroz dio označen slovom A.
- e) Past će tlak unutar prikazanog sustava (boce).

IV.) Bronhitis je bakterijska upalna bolest dušnica. Oboljela osoba kašlje i može izbacivati veću količinu sluzi. Pročitaj navedene tvrdnje i odredi njihovu točnost.

a) Zaraza se širi kapljičnim putem.	T	N
b) Moguće je sporije izlučivanje ugljikova dioksida iz organizma.	T	N
c) Osobe s bronhitisom pri udisaju i izdisaju trebaju uložiti veći napor.	T	N
d) Učestalo kašljanje izaziva lučenje sluzi na stijenkama ždrijela koja čisti zrak.	T	N
e) Pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti, osoba s bronhitisom ne umara se brže od osobe sa zdravim dišnim organima.	T	N